

براساس آمار مقدماتی حساب‌های ملی، در سال ۱۳۹۸ ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵ نسبت به سال قبل از آن معادل ۳/۲ درصد کاهش یافت. در این سال ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی به قیمت‌های جاری ۳۲۱۴/۹ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۳۴/۷ درصد افزایش نشان می‌دهد.

در سال مورد بررسی، سهم ارزش افزوده بخش بازرگانی داخلی از تولید ناخالص داخلی معادل ۱۲/۱ درصد بود که در مقایسه با سال قبل از آن ۰/۷ واحد درصد افزایش نشان می‌دهد.

۸-۱- اقدامات دولت جهت تنظیم بازار داخلی و تامین کالاهای اساسی

در سال ۱۳۹۸، دولت همچون سنوات گذشته با ساماندهی توزیع محصولات داخلی، تامین ذخایر کالاهای اساسی و ضروری مورد نیاز جامعه و نظارت بر قیمت‌ها، نسبت به تامین کسری کالاها و تنظیم بازار اقدام نمود. علاوه بر این، وزارت صنعت، معدن و تجارت با حضور مستمر بخش بازرسی در بازار، روند تامین اقلام ضروری شامل تولید داخلی، واردات و موجودی کالاها و انعکاس مستمر کاستی‌ها را کنترل و از رسیدن کالاها به دست مصرف‌کنندگان نهایی اطمینان حاصل می‌نمود. علاوه بر این، با تصویب ستاد تنظیم بازار، طرح ویژه تنظیم بازار در دستور کار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار گرفت. محورهای اصلی دستورالعمل تنظیم بازار، برگزاری نمایشگاه‌های بهاره، اجرای طرح فروش فوق‌العاده توسط فروشگاه‌های زنجیره‌ای، اصناف و سازمان میادین تره‌بار، تامین و توزیع اقلام و مایحتاج ضروری، اجرای طرح تنظیم بازار میوه و مرکبات و طرح تشدید بازرسی و

نظارت واحدهای صنفی با همکاری سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان استان‌ها بود. اجرای گسترده‌تر طرح جامع مبارزه با قاچاق، به ویژه قاچاق کالاهای اساسی و ضروری در استان‌های مرزی و تسریع و تسهیل در ترخیص اقلام مورد نیاز از گمرکات کشور از دیگر اقدامات این وزارتخانه در حوزه تنظیم بازار محسوب می‌گردد.

۸-۱-۱- عملکرد سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان

حمایت هدفمند از تولیدات داخلی و افزایش آن، حمایت از تولیدکنندگان در مواجهه با قیمت‌های تکلیفی و تشبیتی و پیگیری اجرای قانون حمایت از مصرف‌کنندگان، بررسی مشکلات صنایع و واحدهای تولیدی، نظارت بر قیمت‌ها و کیفیت کالاها و ارائه خدمات، مقابله با توزیع کالاهای قاچاق، نظارت بر حسن اجرای ضوابط قیمت‌گذاری و توزیع کالاها و خدمات، برنامه‌ریزی و اجرای طرح‌های نظارتی (ویژه ایام خاص)، پیش‌بینی و مدیریت بحران‌های احتمالی در حوزه کالاها و خدمات به ویژه در زمینه مدیریت واردات، نظارت پیشگیرانه بر تامین و توزیع و رسیدگی به تخلفات صنفی و غیر صنفی از جمله اقدامات سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در سال ۱۳۹۸ به‌شمار می‌رود.

در سال ۱۳۹۸، تعداد بازرسی‌های انجام شده از واحدهای صنفی توسط بازرسان این سازمان ۴/۱ میلیون فقره بود که نسبت به سال قبل از آن به میزان ۷/۶ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال تعداد پرونده‌های تشکیل شده برای واحدهای صنفی متخلف ۳۳۲ هزار فقره بود که نسبت به سال

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۸

افزایش در مقایسه با سال قبل از آن به حدود ۳۰/۷ هزار تن رسید. واردات گوشت قرمز نیز در سال ۱۳۹۸ با ۱۶۹/۴ درصد رشد به ۳۴/۳ هزار تن رسید.

۸-۲- سرمایه‌گذاری دولت

در سال ۱۳۹۸، اعتبارات مصوب تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی برای امور بازرگانی داخلی ذیل برنامه تنظیم بازار داخلی و سایر به میزان ۳۳۴۱/۷ میلیارد ریال بود که در مقایسه با رقم مصوب سال قبل از آن حدود ۱۰۶/۶ درصد افزایش یافت. در این سال اعتبارات پرداختی بابت برنامه تنظیم بازار داخلی ۷۳/۴ درصد نسبت به عملکرد سال ۱۳۹۷ کاهش یافت و به ۲۰۶/۸ میلیارد ریال رسید. میزان تحقق اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی در برنامه مزبور حدود ۶/۲ درصد ارقام مصوب بود.

جدول ۸-۲- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ملی در فصل بازرگانی داخلی

سهم عملکرد(درصد)	درصد تحقق		عملکرد		ارقام مصوب			
	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷		
۱۰۰/۰	۹۶/۰	۶/۲	۴۹/۳	۲۰۶/۸	۷۷۷/۷	۳۳۴۱/۷	۱۵۷۶/۹	برنامه تنظیم بازار داخلی(۱)
۰/۰	۴/۰	-	۷۹/۶	-	۳۲/۶	-	۴۰/۹	سایر(۲)
۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۶/۲	۵۰/۱	۲۰۶/۸	۸۱۰/۳	۳۳۴۱/۷	۱۶۱۷/۸	جمع کل

ماخذ: وزارت امور اقتصادی و دارایی، خزانه‌داری کل کشور

۱- شامل برنامه تجهیز، بازرسی و نگهداری تاسیسات ذخیره گندم، تعمیر و تامین تجهیزات و ماشین‌آلات و همچنین برنامه کمک‌های فنی و اعتباری به منظور نگهداری و فرآوری محصولات کشاورزی، احداث تاسیسات نگهداری گندم و بهسازی نانوایی‌ها و تولید مواد اولیه فرش دستباف و ایجاد مجتمع‌های قالی‌بافی می‌باشد.
۲- رقم «سایر» در سال ۱۳۹۷ مربوط به برنامه تحقیق و بازرسی رویه‌های ضد رقتی و رسیدگی به شکایات می‌باشد.

نسبت به سال ۱۳۹۷ به ۷۸/۷ هزار میلیارد ریال رسید. در سال مورد بررسی، سهم بخش بازرگانی داخلی از مانده خالص تسهیلات اعطایی نظام بانکی به بخش «بازرگانی، خدمات و متفرقه» و کل بخش‌های اقتصادی به ترتیب ۲۰/۳ و ۸/۳ درصد بود.

بررسی عملکرد بانک‌ها و موسسات اعتباری در سال ۱۳۹۸ نشان می‌دهد همانند سال‌های قبل، بیشترین سهم از مانده خالص تسهیلات اعطایی در بخش بازرگانی (۹۴/۴ درصد) متعلق به بخش غیر دولتی بازرگانی داخلی بود.

۱۳۹۷ به میزان ۶۶/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. تعداد تخلفات کشف شده از واحدهای صنفی متخلف نیز با ۲۱/۰ درصد افزایش به ۳۴۶ هزار فقره رسید. همچنین، تعداد شکایات مردمی رسیدگی شده توسط این سازمان در سال ۱۳۹۸ نسبت به سال قبل از آن با ۳۳/۳ درصد کاهش مواجه بود.

جدول ۸-۱- عملکرد سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان در بازرسی و کنترل واحدهای صنفی

درصد تغییر	سال		
	۱۳۹۸	۱۳۹۷	
۷/۶	۴/۱	۳/۸	بازرسی(میلیون فقره)
۶۶/۰	۳۳۲	۲۰۰	پرونده‌های متشکله(هزار فقره)
۲۱/۰	۳۴۶	۲۸۶	تخلفات کشف شده(هزار فقره)
-۳۳/۳	۱۷۶	۲۶۳	رسیدگی به شکایات مردمی(هزار فقره)

ماخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت

۸-۱-۲- واردات و موجودی انبار گوشت قرمز

براساس آمار شرکت سهامی پشتیبانی امور دام کشور، موجودی انبار گوشت قرمز در پایان سال ۱۳۹۸ با ۴۹۴/۳ درصد

(میلیارد ریال)

۸-۳- تسهیلات بانکی

در پایان سال ۱۳۹۸، مانده خالص تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی با ۴۱/۲ درصد افزایش نسبت به سال قبل از آن به ۱۳۹۹/۱ هزار میلیارد ریال رسید. در این میان، مانده خالص تسهیلات اعطایی به بخش غیر دولتی بازرگانی داخلی با ۳۷/۱ درصد رشد نسبت به سال قبل از آن به ۱۳۲۰/۴ هزار میلیارد ریال و مانده خالص تسهیلات اعطایی به بخش دولتی بازرگانی داخلی با ۱۷۹/۸ درصد افزایش

جدول ۸-۳- مانده خالص تسهیلات اعطایی بانکها و موسسات اعتباری به بخش بازرگانی داخلی (۱)

سال	درصد تغییر		سهام (درصد)
	۱۳۹۷	۱۳۹۸	
۱۳۹۶	۷۳۰/۰	۴۱/۲	۱۳۹۸
۱۳۹۷	۹۹۱/۲	۳۵/۸	۱۳۹۷
۱۳۹۸	۱۳۲۰/۴	۳۳/۹	۱۳۹۸
کل	۷۳۰/۰	۴۱/۲	۱۰۰/۰
بخش غیردولتی	۷۱۹/۳	۳۷/۱	۹۴/۴
بخش دولتی	۱۰/۶	۱۶۴/۹	۵/۶

۱- مانده خالص تسهیلات اعطایی، پس از کسر مانده بدهی مشتریان و تسهیلات اعطایی در کلیه سرفصل‌های مربوط به مابه‌التفاوت نرخ ارز، سود سال‌های آینده، سود و کارمزد سال‌های آینده، وجوه دریافتی مضاربه، حساب مشترک مشارکت مدنی (سهام بانک)، سود معوق و سود و کارمزد معوق، به دست آمده است. در ضمن، مانده تسهیلات اعطایی شامل عقود مشارکت حقوقی و سرمایه‌گذاری مستقیم نیز می‌باشد.

۸-۴- معاملات بازرگانی

در کل کشور معادل ۲۵۹/۳ هزار فقره بود که در مقایسه با سال ۱۳۹۷ حدود ۱۶/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. تعداد پرونده‌های اجرایی تشکیل شده در استان تهران نیز ۳۷/۸ هزار فقره بود که نسبت به سال ۱۳۹۷ به میزان ۶۹/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد. در سال ۱۳۹۸، معادل ۶۴۸/۶ میلیارد ریال سفته و برات در شهر تهران به فروش رسید که در مقایسه با سال قبل از آن حدود ۲۹/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. در این سال میزان سفته و برات واخواست شده با ۲۵/۸ درصد کاهش نسبت به سال قبل از آن به ۱۹۰۷/۵ میلیارد ریال رسید^(۵).

۸-۵- شرکت‌های تعاونی

بررسی آخرین وضعیت شرکت‌های تعاونی فعال^(۶) در کشور نشان‌دهنده آن است که تا پایان سال ۱۳۹۸، از مجموع ۸۶/۲ هزار شرکت تعاونی فعال، تعداد ۷/۶ هزار شرکت با هدف فعالیت در زمینه تامین نیاز «تولیدکنندگان» و «مصرف‌کنندگان» فعال بودند^(۷) که نسبت به پایان سال ۱۳۹۷ حدود ۱/۰ درصد افزایش نشان می‌دهد. مجموع سرمایه ثبت شده شرکت‌های مذکور ۱۷/۶ هزار میلیارد ریال بود که نسبت به پایان سال ۱۳۹۷ معادل ۰/۵ درصد افزایش نشان می‌دهد. میزان

مجموع تعداد معاملات ثبت شده در دفترخانه‌های اسناد رسمی کشور در سال ۱۳۹۸ حدود ۱۶/۷ میلیون فقره بود که نسبت به سال قبل از آن حدود ۳/۱ درصد افزایش داشت. حدود ۴۶/۴ درصد از معاملات مزبور متعلق به معاملات وکالت^(۱) بود که ۸/۷ درصد نسبت به سال ۱۳۹۷ افزایش نشان می‌دهد. تعداد معاملات بیع^(۲) و رهنی^(۳) ثبت شده نیز به ترتیب ۰/۴ و ۱۲/۰ درصد کاهش یافت. از مجموع معاملات مذکور، حدود ۲۵/۴ درصد در استان تهران صورت گرفت که نسبت به سال ۱۳۹۷ به میزان ۰/۶ درصد کاهش نشان می‌دهد.

جدول ۸-۴- وضعیت معاملات ثبت شده در دفاتر

(تعداد: هزار فقره) اسناد رسمی کل کشور

درصد تغییر	سال	
	۱۳۹۸	۱۳۹۷
جمع معاملات	۱۶۶۹۸/۲	۱۶۱۹۹/۹
بیع	۴۸۱۰/۵	۴۸۲۸/۸
وکالت	۷۱۲۷/۲	۷۱۲۷/۲
رهنی	۶۱۰/۵	۵۳۷/۴
سایر(۱)	۳۶۳۳/۴	۳۶۰۵/۰
پرونده‌های اجرایی	۲۲۳/۷	۲۵۹/۳

ماخذ: سازمان ثبت اسناد و املاک کشور

۱- شامل معاملات صلح، اجاره، تقسیم‌نامه، اقاله، اقرارنامه، تعهدنامه، رضایت‌نامه و سایر می‌باشد.

در سال مورد بررسی، تعداد پرونده‌های اجرایی^(۴) تشکیل

شده در خصوص عدم انجام تعهدات مربوط به معاملات ثبت شده

۱- سرفصل وکالت شامل ارقام فروش املاک، فروش خودرو و سایر می‌باشد.

۲- سرفصل بیع شامل معاملات قطعی و معاملات با حق استرداد می‌باشد.

۳- تعداد اسناد مشارکت مدنی بانکها و اسناد فروش اقساطی تحت عنوان رهنی گزارش شده است.

۴- پرونده‌ای است که به علت تخلف از انجام تعهدات به استناد اسناد رسمی در اداره ثبت تشکیل می‌شود.

۵- ارزش سفته و برات فروش رفته براساس نیم در هزار (فی یا بهای سفته) و ارزش سفته و برات واخواست شده برحسب مبلغ اسمی مندرج در هر برگ (میزان تعهد مالی آن) می‌باشد.

۶- در پایان سال مورد بررسی، از مجموع ۲۱۹/۲ هزار شرکت تعاونی ثبت شده در کشور، ۸۶/۲ هزار شرکت فعال بوده و بقیه در وضعیت در دست اجرا (۳۹/۰ هزار شرکت) و غیر فعال (۵۰/۲ هزار شرکت) بوده است.

۷- سایر رشته فعالیت‌های شرکت‌های تعاونی عبارتند از: اعتبار، تولیدی توزیعی، خدمات، صنعت، معدن، عمران، فرش دستباف، کشاورزی، مسکن و حمل و نقل.

گزارش اقتصادی و ترازنامه سال ۱۳۹۸

در پایان سال مورد بررسی، تعداد اعضای تعاونی‌های فعال با ۰/۱ درصد افزایش نسبت به پایان سال ۱۳۹۷ به ۶/۳ میلیون نفر رسید. در پایان سال مورد بررسی، بیشترین تعداد شرکت‌های فعال در حوزه بازرگانی داخلی مربوط به شرکت‌های تامین نیاز مصرف‌کنندگان بود که سهمی حدود ۶۸/۴ درصد را به خود اختصاص داد.

۸-۶- وضعیت واحدهای صنفی

مطابق آمار مرکز امور اصناف و بازرگانان ایران، در پایان سال ۱۳۹۸ تعداد واحدهای صنفی دارای پروانه کسب در سراسر کشور ۲۷۱۹/۸ هزار واحد بود که نسبت به پایان سال ۱۳۹۷ حدود ۲/۵ درصد افزایش نشان می‌دهد. از این تعداد واحد صنفی، ۴۸/۷ درصد صنوف توزیعی، ۳۲/۱ درصد صنوف خدماتی و ۱۹/۲ درصد صنوف تولیدی بودند. در پایان سال مورد بررسی، تعداد واحدهای صنفی خدماتی، توزیعی و تولیدی نسبت به پایان سال قبل از آن به ترتیب ۳/۶، ۲/۳ و ۱/۵ درصد افزایش داشت.

اشتغال‌زایی ثبت شده توسط این شرکت‌ها نیز ۲۷۵ هزار نفر بود که در مقایسه با پایان سال ۱۳۹۷ حدود ۰/۹ درصد افزایش نشان می‌دهد.

جدول ۸-۵- وضعیت شرکت‌های تعاونی فعال در حوزه بازرگانی داخلی

	درصد تغییر		سال	
	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷
تعداد شرکت	۱/۰	۱/۱	۷۶۱۱	۷۵۳۸
تامین نیاز تولیدکنندگان	۲/۹	۳/۸	۱۹۳۳	۱۸۷۸
تامین نیاز صنوف خدماتی	۰/۰	۰/۴	۴۷۳	۴۷۳
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۰/۳	۰/۲	۵۲۰۵	۵۱۸۷
سرمایه (میلیارد ریال)	۰/۵	۰/۳	۱۷۵۶۱	۱۷۴۷۷
تامین نیاز تولیدکنندگان	۰/۷	۱/۲	۳۲۴۵	۳۲۲۱
تامین نیاز صنوف خدماتی	۰/۰	*	۳۷۰۶	۳۷۰۶
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۰/۶	۰/۱	۱۰۶۱۰	۱۰۵۵۰
اشتغال (هزار نفر)	۰/۹	۰/۵	۲۷۵	۲۷۳
تامین نیاز تولیدکنندگان	۶/۰	۳/۳	۳۸	۳۵
تامین نیاز صنوف خدماتی	۰/۰	۰/۰	۶۱	۶۱
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۰/۱	۰/۱	۱۷۶	۱۷۶
تعداد اعضا (هزار نفر)	۰/۱	۰/۱	۶۳۰۲	۶۲۹۳
تامین نیاز تولیدکنندگان	۰/۸	۰/۸	۲۴۱	۲۳۹
تامین نیاز صنوف خدماتی	۰/۰	۰/۰	۱۰۵	۱۰۵
تامین نیاز مصرف‌کنندگان	۰/۱	۰/۱	۵۹۵۶	۵۹۴۹

ماخذ: مرکز آمار و اطلاعات راهبردی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

جدول ۸-۶- تعداد واحدهای صنفی دارای پروانه کسب در کشور

(هزار واحد)

	درصد تغییر		پایان سال				
	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶		
کل واحدها	۱۰۰/۰	۱۰۰/۰	۲/۵	۴/۶	۲۷۱۹/۸	۲۶۵۲/۳	۲۵۳۴/۶
صنوف تولیدی	۱۹/۲	۱۹/۴	۱/۵	۴/۴	۵۲۲/۰	۵۱۴/۲	۴۹۲/۳
صنوف توزیعی	۴۸/۷	۴۸/۸	۲/۳	۴/۰	۱۳۲۴/۰	۱۲۹۴/۵	۱۲۴۴/۷
صنوف خدماتی	۳۲/۱	۳۱/۸	۳/۶	۵/۸	۸۷۳/۸	۸۴۳/۷	۷۹۷/۶

ماخذ: وزارت صنعت، معدن و تجارت، مرکز امور اصناف و بازرگانان ایران